

Черкаський інститут пожежної безпеки
імені Героїв Чорнобиля

ВІСНИК

ГУМАНІТАРНОГО
НАУКОВОГО
ТОВАРИСТВА:

НАУКОВІ ПРАЦІ

Випуск 24

Черкаси
2024

Міністерство освіти і науки України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національний університет цивільного захисту України
Пожежна Академія м. Варшава
Черкаська обласна організація Національної спілки краєзнавців України
Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК»
Державний біотехнологічний університет
Державний торговельно-економічний університет
Інститут богословських наук Непорочної Діви Марії
Кам'янець-Подільської Дієцезії Римо-католицької Церкви
КЗВО «Рівненська медична академія»
Львівський національний університет імені Івана Франка
Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
Національний університет «Львівська політехніка»
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Національний Університет «Одеська Політехніка»
Одеська державна академія будівництва та архітектури
Одеський національний медичний університет
Уманський національний університет садівництва
Університет Григорія Сковороди у Переяславі
Херсонська державна морська академія
Черкаський гуманітарно-правовий ліцей
Черкаський державний бізнес-коледж
Черкаський державний технологічний університет
Черкаська медична академія
Черкаська обласна профспілка працівників соціальної сфери України
Черкаське регіональне відділення Соціологічної Асоціації України

ВІСНИК ГУМАНІТАРНОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА: НАУКОВІ ПРАЦІ ВИПУСК 24

м. Черкаси

УДК 009

Рецензенти:

Лазуренко В. М. – заслужений працівник освіти України, д-р іст. наук, професор (*Черкаський державний технологічний університет*);

Мосов С. П. – заслужений діяч науки і техніки України, д-р військ. наук, професор (*Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту*).

Головний редактор:

Чубіна Т. Д. – заслужений працівник освіти України, д-р іст. наук, професор.

Відповідальний редактор:

Кришталь А. О. – канд. пед. наук, доцент.

Вісник гуманітарного наукового товариства: наукові праці. Випуск 24. Черкаси: ЧІПБ імені Героїв Чорнобиля, 2024. 224 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України (протокол №8 від 02.04.2024 р.)

Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому доступі комісією з питань роботи із службовою інформацією в Черкаському інституті пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України (протокол №3 від 15.04.2024 р.)

У збірнику містяться наукові статті гуманітарного спрямування, присвячені різним актуальним питанням історії України, історії пожежно-рятувальної служби, психології, педагогіки, філософії, культурології, філології, права, економіки, державного управління, а також статті, присвячені нашому сьогоденню – російсько-українській війні (2014–2024 рр.).

Вісник розрахований на науковців, викладачів закладів вищої освіти, докторантів, аспірантів, курсантів, студентів, усіх, хто цікавиться гуманітарними науками.

Слава Україні! Все буде Україна!

© ЧІПБ ім. Героїв Чорнобиля, 2024

інформаційно-методичні матеріали / за заг. ред. Бондаровської В. М., Журавель Т. В., Пилипас Ю. В. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2014. 528 с.

3. Забезпечення гендерної рівності в системі МВС та інших центральних органів виконавчої влади. URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/8/2/2020-5-20-112>

4. Жінки. Мир. Безпека. URL: <https://www.genderculturecentre.org/wp-content/uploads/2018/04/ZHINKI.-MIR.-BEZPEKA.-Informaciyno-navchalniy-posibnik-dlya-fakhivciv-sektoru-bezpeki.pdf>

5. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>

6. Гендерна політика в нормативно-правових документах. Частина 1. / за заг.ред Левченко К.Б. Київ, 2020. 186 с.

АНТРОПОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У ПИТАННЯХ ІНТЕГРАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

*Анна ЛЕВИЦЬКА, доктор філософії з галузі педагогіки
Одеський національний медичний університет*

У сучасному світі, де глобалізація стає все більш розповсюдженим, інтеграція та міжнародні відносини знаходяться на передньому плані. Ці процеси впливають на розвиток країн та регіонів, формуючи їх економічну, політичну та культурну картину. Вищі навчальні заклади, які готують майбутніх спеціалістів, повинні враховувати ці тенденції та використовувати сучасні методи і підходи до викладання, аналізу та розуміння інтеграційних та міжнародних процесів. Антропологічний підхід, що спрямований на вивчення людини та її культурних особливостей, може виявитися вельми корисним у такому контексті.

Антропология дозволяє не лише розуміти, але й глибоко відчувати культурні відмінності та подібності, що є ключовими у контексті міжнародних відносин і процесів інтеграції. Вона допомагає студентам та дослідникам усвідомити, які чинники впливають на сприйняття світу різними культурами, які механізми міжкультурного взаємодії та розуміння можуть сприяти політичному, економічному та соціальному партнерству. [1, 192]

До того ж, антропологічні методи дозволяють пізнавати сутність та цінності різних культур, що може сприяти досягненню гармонійної співпраці та взаєморозуміння між народами. Вивчення антропологии може допомогти виявити спільні цінності та потенціал для спільного розвитку.

Таким чином, антропология, як наука, забезпечує глибоке і міждисциплінарне розуміння процесів інтеграції та міжнародних відносин, що є важливим для сучасних вищих навчальних закладів, які мають амбіції готувати компетентних фахівців, здатних впливати на розвиток країни та регіону в цілому.

Важливими аспектами сучасного світу є інтеграція та міжнародні відносини. Викладання цих предметів у вищих навчальних закладах вимагає нових підходів та методів, що відповідають сучасним вимогам. Один із таких підходів - антропологічний. Антропология, як наука, що вивчає людину та її культуру, має важливе значення для розуміння інтеграції та міжнародних відносин. [2, 121]

Антропология дозволяє зрозуміти культурні та соціальні аспекти інтеграції. Культурні особливості різних націй та регіонів можуть бути ключовими

факторами, що впливають на процеси інтеграції. Вивчення антропології дозволяє студентам розуміти, які впливи впливають на інтеграцію на різних рівнях, включаючи етнічні, релігійні та культурні чинники.

Передовсім, антропологічний підхід до вивчення культур та соціальних систем допомагає студентам розуміти різноманіття культурних підходів та практик, що можуть впливати на процес інтеграції. Сприйняття цього різноманіття може допомогти зрозуміти складнощі, які можуть виникнути в процесі інтеграції, і знайти шляхи для їх вирішення.

Далі, антропологія дозволяє студентам вивчати взаємодію між різними культурами та соціальними системами, що також є важливим аспектом вивчення процесів інтеграції. Вивчення цієї взаємодії дозволяє розуміти, які культурні та соціальні чинники можуть сприяти або ускладнювати інтеграцію на різних рівнях. [3, 289]

Антропологічні методи також можуть допомогти студентам розуміти вплив етнічних, релігійних та культурних факторів на інтеграцію. Вивчення цих факторів дозволяє розуміти, які культурні чинники можуть сприяти або ускладнювати інтеграцію на різних рівнях.

Другий аспект, де антропологічні методи можуть виявитися корисними у вивченні інтеграції та міжнародних відносин, - це розуміння ролі індивідуальних осіб у процесах інтеграції. Антропологія дозволяє глибше розуміти роль кожного індивідуума у формуванні та розвитку суспільства, а також їхній внесок у побудову міжнародних відносин.

Антропологічні методи дозволяють аналізувати взаємодію індивідів у різних культурних та соціальних середовищах. Це може бути особливо важливим у міжнародних відносинах, де різні культури зіштовхуються та зіткнення інтересів може бути великим. Антропологічні методи дозволяють дослідити взаємодію між представниками різних культур та національностей на міжнародних заходах, таких як переговори, конференції або самі міжнародні організації.

За допомогою антропологічних методів можна з'ясувати, які культурні та соціальні фактори впливають на взаємодію між індивідами різних культур та національностей. Це може допомогти у розумінні складнощів, які можуть виникнути в процесі інтеграції, і виявленні способів їх вирішення. Також антропологія дозволяє розуміти взаємовплив різних культур на формування індивідуальних поглядів, цінностей та переконань, що також може бути важливим у міжнародних відносинах. [4, 56]

Дослідження антропології показують, що природні катастрофи можуть мати серйозний вплив на міжнародні відносини та процеси інтеграції. Наприклад, природні катастрофи можуть призвести до змін у політичній архітектурі, економічних угод, а також до формування нових міжнародних альянсів та співпраці. Вивчення антропології може допомогти розуміти, які соціальні та культурні фактори впливають на відновлення після катастрофи, а також які культурні та соціальні фактори можуть вплинути на процеси інтеграції після катастрофи.

Антропологія також дозволяє вивчити взаємодію між людиною та природою, що є важливим аспектом вивчення процесів інтеграції та міжнародних відносин. Наприклад, можна дослідити вплив природних ресурсів на розвиток країн та регіонів, а також як екологічні проблеми можуть впливати на міжнародні відносини та процеси інтеграції. [5, 72]

Також антропологія дозволяє розуміти, як культурні та соціальні фактори впливають на сприйняття природних катастроф, а також які культурні та соціальні фактори можуть вплинути на способи реагування на катастрофи. Наприклад, можна вивчити, як культурні вірування та традиції можуть впливати на те, які види підтримки та допомоги будуть надані після катастрофи, а також які культурні та соціальні фактори можуть вплинути на способи реагування на катастрофи.

У висновку, антропологічні методи є важливим інструментом для розуміння інтеграції та міжнародних відносин. Вони дозволяють студентам глибше розуміти культурні, соціальні та природні аспекти цих процесів, що робить їх більш комплексними та міждисциплінарними.

Висновок. Антропологія, як міждисциплінарна наука, відіграє важливу роль у вивченні інтеграції та міжнародних відносин. Вона допомагає студентам розуміти культурні, соціальні та природні аспекти цих процесів, що робить їх більш комплексними та міждисциплінарними. Антропологічні методи дозволяють аналізувати культурні відмінності та подібності, вивчати взаємодію між різними культурами та соціальними системами, а також вплив природних катастроф на міжнародні відносини та процеси інтеграції. [6, 170]

Таким чином, антропологічні методи є важливим інструментом для розуміння інтеграції та міжнародних відносин, і їх вивчення може допомогти розвивати студентам глибокі та міждисциплінарні знання про ці процеси.

Рекомендації для викладачів вищих навчальних закладів щодо застосування антропологічних методів у вивченні інтеграції та міжнародних відносин:

1. Інтеграція антропологічного підходу у програми курсів з інтеграції та міжнародних відносин є важливим кроком у покращенні навчального процесу та розширенні знань студентів. Антропологія дозволяє розуміти культурні різниці, вивчати взаємодію між різними культурами та соціальними системами, а також розглядати природний та фізичний вплив на соціальні процеси. Викладачі можуть включати до курсів матеріали, що стосуються культурних та соціальних аспектів інтеграції та міжнародних відносин, а також методологію антропології для їх аналізу, що дозволяє студентам отримати більш глибоке розуміння цих процесів.

2. Залучення студентів до антропологічних досліджень у межах курсів є важливим кроком у покращенні їхнього розуміння процесів інтеграції та міжнародних відносин. Студенти можуть вивчати культурні та соціальні аспекти цих процесів, а також спостерігати їхні впливи на різні культури та соціальні системи.

Збір та аналіз даних з питань культурної та соціальної взаємодії може допомогти студентам розуміти, які чинники впливають на сприйняття світу різними культурами, а також які механізми міжкультурного взаємодії та розуміння можуть сприяти політичному, економічному та соціальному партнерству. Культурні аналізи учасників міжнародних заходів можуть допомогти студентам зрозуміти, як культурні та соціальні фактори впливають на взаємодію між людьми з різних культур та національностей.

Такі дослідження можуть допомогти студентам зрозуміти різні культурні та соціальні перспективи, а також сприяти розвитку їхніх аналітичних та дослідницьких навичок.

3. Залучення антропологічних дослідників та фахівців у галузі антропології до викладання є важливим для збагачення навчального процесу та розвитку аналітичних та дослідницьких навичок студентів. Такі фахівці можуть допомогти

студентам зрозуміти основи антропологічних досліджень, а також показати, як ці дослідження можуть бути застосовані у вивченні інтеграції та міжнародних відносин.

Запрошення антропологічних дослідників та фахівців у галузі антропології на лекції або семінари може допомогти студентам отримати глибоке розуміння антропології та її застосування до вивчення інтеграції та міжнародних відносин. Вони можуть поділитися своїм досвідом та знаннями з аудиторією, що дозволить студентам поглибити свої знання та навички в цій області. Крім того, такі фахівці можуть вести власні дослідження та публікації у галузі антропології, що сприятиме розвитку антропологічної науки та її застосування до практичних питань інтеграції та міжнародних відносин.

Таким чином, залучення антропологічних дослідників та фахівців у галузі антропології до викладання може сприяти розвитку антропологічних знань та навичок студентів, а також допоможе розвинути їхні аналітичні та дослідницькі здібності.

4. Використання антропологічних методів у дослідженнях та публікаціях є важливим для розвитку антропологічної науки та її застосування до інтеграції та міжнародних відносин. Викладачі можуть включати антропологічні методи у свої дослідження та публікації, що дозволить їм поглибити свої знання та навички у цій області та допоможе розвинути антропологічну науку.

Антропологічні методи дозволяють проводити дослідження культурних та соціальних аспектів інтеграції та міжнародних відносин, а також вивчати вплив природних та фізичних чинників на ці процеси. Викладачі можуть використовувати антропологічні методи для аналізу взаємодії між різними культурами та соціальними системами, а також для вивчення культурних та соціальних чинників, що впливають на інтеграцію та міжнародні відносини.

Використання антропологічних методів у дослідженнях та публікаціях також може сприяти розвитку самої антропологічної науки, а також сприятиме розширенню знань та розвитку аналітичних та дослідницьких навичок викладачів та студентів. Такі дослідження можуть допомогти викладачам та студентам зрозуміти різні аспекти інтеграції та міжнародних відносин, а також сприяти розвитку нових підходів та методів у цій області.

5. Посилення співпраці з іншими вищими навчальними закладами та науковими установами, що спеціалізуються на антропології, є важливим кроком для розвитку антропологічної науки та її застосування до інтеграції та міжнародних відносин. Співпраця з такими установами може допомогти викладачам отримати доступ до нових досліджень та публікацій у цій області, а також обмінюватися знаннями та досвідом у цій галузі.

У рамках співпраці з іншими установами, викладачі можуть проводити спільні дослідження та публікації, що дозволить їм отримати доступ до нових даних та методів у цій області. Крім того, така співпраця може сприяти обміну знаннями та досвідом між різними установами та сприяти розвитку нових підходів та методів у галузі антропології.

Також важливо розвивати співпрацю з установами за межами академічного середовища, такими як неприбуткові організації та міжнародні організації. Співпраця з такими організаціями може допомогти викладачам отримати доступ до практичних знань та досвіду у галузі антропології, а також сприяти застосуванню цих знань у практиці.

Отже, посилення співпраці з іншими вищими навчальними закладами та науковими установами, що спеціалізуються на антропології, є важливим кроком

для розвитку антропологічної науки та її застосування до інтеграції та міжнародних відносин.

Такі кроки можуть допомогти викладачам зрозуміти та застосувати антропологічні методи у вивченні інтеграції та міжнародних відносин, що збільшить ефективність навчального процесу та зробить його більш комплексним та цікавим для студентів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Levitskaia A. I. Anthropologischer ansatz in der entwicklung interkultureller kommunikation: Strategien für den fremdsprachenunterricht in zeiten der globalisierung [Антропологічний підхід у розвитку міжкультурної комунікації: стратегії викладання іноземних мов у глобальному контексті] XII international scientific and practical conference «Scientific Theories and Practices as an Engine of Modern Development» 2024 Bratislava с.190-194

2. Аносов І. П., Елькін М. В. Антропологічний підхід до процесу виховання як фактор гармонійного розвитку особистості //Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – №. 29. – С. 119-124.

3. Горбова Н. А. Культурно-антропологічний підхід у етнопедагогічних дослідженнях і практичних перетвореннях освіти //Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. – 2012. – Т. 2. – №. 9. – С. 283-291.

4. Зязюн І. А. Філософія педагогічної антропології //Професійна освіта: педагогіка і психологія (Польсько-український українсько-польський щорічник). – 2008. – №. 10. – С. 51-59.

5. Левицька А. І. Вивчення медичної англійської мови в аспекті культурної диверсифікації: антропологічний підхід — К. : монографія. Видавничий дім «Інтернаука», 2024. — 110 с.

6. Левицька А.І. З'єднуючи світи: Антропологічні рішення для сучасних викликів у навчанні мови XI international scientific and practical conference «Innovative Solutions to Modern Scientific Challenges» Загреб, Хорватія 21.02.2024, с. 168-172

ВИРІШЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ПРОБЛЕМ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ НА МІЖНАРОДНОМУ ДОСВІДІ ЇХ НОВАЦІЇ

Катерина МУЛИК, аспірантка

Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК»

Стаття присвячена дослідженню актуальним проблемам, які виникають у процесі здійснення кримінального судочинства.

Здійснено аналіз основних положень законодавства під час воєнного стану та проаналізовано основні тенденції кримінального провадження. Імперічну основу статті складає аналіз наукових публікацій, та положень Кримінального процесуального кодексу і суміжних законодавчих актів.

Проаналізовано нормативно-правові акти, що регулюють правові та організаційні засади державної політики у сфері досудового розслідування.

Звернено увагу на особливості використання електронної комунікації, їх інформаційну безпеку та електронний документообіг з використанням

СЕКЦІЯ 2. Глобальні проблеми сучасності.

Проблеми наукових досліджень у сфері державного управління. Міжнародні відносини та інтеграційні процеси.

Соціальні комунікації: теоретичні та практичні аспекти.

Гендерна політика у секторі безпеки та оборони України.

Проблеми гендерного насильства в умовах воєнного стану

Олександр БЕРЕСТ, Даніїл ЗЯБЛОВ, Ярослав СОКУРЕНКО, Олена БЕЗЛУЦЬКА, Алла ПАЗЯК

ПОДІЇ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ У КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ПРОТЕСТНИХ РУХІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВПЛИВУ НА МІЖНАРОДНУ ПОЛІТИКУ 81

Нізар ГАВРИЛЕНКО, Тетяна МОІСЕЄВА

ВРЕХІТ: АНАЛІЗ ПРИЧИН ТА НАСЛІДКІВ..... 84

Ірина КОВАЛЕНКО-ЧУКІНА

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ 89

Діана КОТЛЯР

ЗЛОЧИН ЕКОЦИДУ В МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ..... 93

Аліна КРИШТАЛЬ, Марія ГОНЧАРУК

РОЛЬ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ТА ЗАХИСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 97

Анна ЛЕВИЦЬКА

АНТРОПОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У ПИТАННЯХ ІНТЕГРАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН.....102

Катерина МУЛИК

ВИРІШЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ПРОБЛЕМ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ НА МІЖНАРОДНОМУ ДОСВІДІ ЇХ НОВАЦІЇ.....106

Ірина ПОСТЕРНАК, Олексій ПОСТЕРНАК, Сергій ПОСТЕРНАК

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ЗАХИСНИХ СПОРУД ТА СПП У СКЛАДІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 113

Тетяна ПОСТРИГАНЬ, Вадим РАДАВСЬКИЙ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СІМЕЙНИХ СПОРІВ.....117

Яніна ФЕДОРЕНКО, Аліна КРИШТАЛЬ

ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....121

Вікторія ХУДАВЕРДІЄВА

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО МІСЬКОГО ТУРИЗМУ І ЙОГО ЗНАЧЕННЯ У ГЛОБАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ.....124

Іванна ЧУКІНА

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....131

Вікторія ШОПТЕНКО

ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРА ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОЦЕСУ В ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН 135